

Naantalin luonnonsuojeluyhdistys ry:n muistutus / kaavoittajan vastine 12.2.2020

Luonnonsuojeluyhdistys toteaa muistutuksessaan, ettei sen asemakaavasta jättämää mielipidettä ole otettu riittävästi huomioon. Yhdistys esittää kaavamuutoksesta luopumista aikaisemmassa kannanotossa esitetyin perustein sekä muistutuksessa esitetyin uusin perustein.

Muistutuksen aikaisempiin perusteisiin on vastattu kaavoittajan aiemmissa vastineissa. Tässä uudessa vastineessa vastataan uusiin perusteisiin, jotka luonnonsuojeluyhdistys oli asianmukaisesti ajallaan jättänyt mutta joihin kaavoittajan inhimillisen virheen takia oli aiemmin jäänyt vastaamatta.

MUISTUTUKSEN TIIVISTELMÄ

Muistutuksessa pidetään hyvänä korttelialueen rajauksen muutosta kallioalueen yläosassa, mutta Ruonantien varrella tehtyjä muutoksia huonoina koska ne leikkaavat kasvillisuudeltaan mielenkiintoisinta Tallipuiston länsirinnettä ja samalla lisää merkittävästi syntyvää maisemavauriota. Lisäksi muistutuksessa moititaan luontoselvityksen alueiden 3 ja 4 kaavoittamista korttelialueiksi. Moitetta perusteellaan luontoarvojen osalta monella tavalla, ja todetaan että luontoselvitys on laadittu vasta osayleiskaavan laatimisen jälkeen. Alueella esiintyy luontoselvityksen mukaan ”keltamataralta vaikuttavaa mataraa, joka lienee paimen- ja keltamataran risteymää”. Muistutuksen mukaan lajin määrittäminen tulisi varmistaa.

Luontoarvojen lisäksi perusteeksi alueiden säilyttämiselle rakentamattomana nostetaan alueella esiintyvät lajit jotka usein liittyvät rautakautiseen asutukseen (sikoangervo, syylälinnunherne, nurmilaukka ja nuokkukohokki) ja jotka muistutuksessa nimetään arkeofyyteiksi (vanhan asutuksen seuralaiskasveiksi).

Muistutuksen mukaan maisemakuva heikkenee sisääntulon suunnalta nähtynä koska yli puolet puiston metsäosan pinta-alasta kaavoitetaan korttelialueeksi.

KAAVOITTAJAN VASTINE

Alueen luontoarvot

Yleiskaavaa varten on laadittu oma yleispiirteisempi luontoselvityksensä. Asemakaavoitusta varten on laadittu tarkempi luontoselvitys, jonka perusteella asemakaavoituksen vaikutuksia arvioidaan.

Kaavoittaja pyysi luontoselvityksen laatijan kannanottoa muistutuksen asioihin. Luontoselvityksen laatijan näkemyksen mukaan:

- keltamatar puhtaasti säilyneenä olisi suojeltava laji, mutta risteymänä sillä ei ole suojellusta arvoa. Puhtaita lajeja esiintyy yleensä vain saariston suojissa, jossa se ei ole päässyt risteytymään paimenmataran kanssa. Koska Tallipuiston alueella on myös paimenmataraa, on hyvin todennäköistä, että alueella ei esiinny puhdasta keltamataraa vaan kyseessä on risteymä. Asia selviäisi ainoastaan DNA-testeillä kyseisistä yksilöistä, eikä se luontoselvityksen laatijan mukaan ole tässä tapauksessa tarkoituksenmukaista.
- Syylälinnunhernettä kasvaa vain Varsinais-suomen eteläosassa lähinnä Turun seudulla. Täällä se on aika yleinen avointen metsänreunojen laji. Sillä elää kuitenkin mm. erityisesti suojeltu linnunhernetikukoi. Koin voi havaita syylälinnunherneen lehdistä olevista toukkien miinausjäljistä (syöntijälkiä). Niitä en tuolla nähnyt vaikka paikka voisi olla sopiva. Myös harvinainen nätkelmämaamehiläinen on sidoksissa tähän kasviin. Eli tätä kautta syylälinnunherne on arvokas kasvi.
- Sikoangervo, nuokkukohokki ja nurmilaukka kuuluvat lajeihin, jotka liittyvät usein rautakautiseen asutukseen. Lajit eivät sinänsä ole Turun seudulla kovin harvinaisia, mutta ne ovat selvästi väheneviä kun kedot kasvavat umpeen.
- Lajeista särmäputki on harvinaisin. Sillä ei ole uhanalaisuus- tai oikein muutakaan statusta, mutta laji ei kovin monessa paikassa kasva. Raisiossa ja Naantalissa sitä on siellä täällä.

Mahdollinen rautakautinen asutus tai ihmisen toiminta alueella

Luontoselvityksen alueella 2 esiintyy kaikkia neljää muistutuksessa mainittua rautakauteen mahdollisesti viittaavia lajeja, ja alue 2 säilyy kaavaehdotuksessa kokonaan rakentamattomana. Alue 3 sisältää kahta lajia, ja alueen 3 eteläosa säilyy kaavaehdotuksessa rakentamattomana. Alue 4 sisältää kolmea lajia, alue 4 ollaan kaavaehdotuksessa osoittamassa yleiskaavan mukaisesti korttelialueeksi. Kasvilajiston perusteella vahvin viite rautakauden toimintaan alueella kohdistuu alueeseen 2 joka kaavaehdotuksessa säilyy kokonaan rakentamattomana.

Alueella ei ole havaittu mitään rautakauden ajan rakenteita, eikä tiedossa ole muita löytöjä, jotka viittaisivat rautakauden toimintaan nimenomaan Tallipuiston alueella.

Kaavoittaja pyysi Varsinais-Suomen alueelliselta vastuumuseolta kannanottoa muistutukseen. Museoviranomaisen näkemyksen mukaan Ruonan alueelta tai sen lähistöltä ei tunneta rautakautisia muinaisjäännöksiä, mikä ei välttämättä merkitse sitä, etteikö niitä voi olla. Sikoangervo on muinainen erityisesti merenkulkijoiden käyttämä ravintokasvi, josta syötiin juurimukula. Nurmilaukkaa on muinoin käytetty keripukkiyrttinä, ja monesti sen esiintymispaikoissa on sijainnut viikinkiaikainen satama. Nämä kasvit ovat ns. muinaistulokkaita. Muinaistulokkaiksi määriteltujen lajien on arveltu tulleen Suomeen ennen 1600-lukua. Nuokkukohokki kasvaa luontaisena kalliotörmillä ja harjuilla, mutta pääosa kasvupaikoista on ihmistoiminnan luomia jo esihistoriallisella ajalla. Syyälinnunherne kuuluu lounaisen eliöalueen alkuperäislajistoon. Mahdollisesti esihistoriallinen ihminen on sitä aikoinaan levittänyt, ehkä juurimukuloiden vuoksi. Koska alueella kasvaa kaksi selvästi muinaista tulokaslajia, olisi ennen rakentamista tehtävä arkeologinen koetutkimus (koekuopitus, kairaus).

Alueen maisema-arvot

Asemakaava pienentää nykyistä metsäsaareketta ja vaikuttaa siten alueen maisemaan. Tämä on osa asemakaavan vaikutusta, jota asemakaavan selostuksessa on kuvailtu, ja joka päätöksenteossa tulee ottaa huomioon. Asemakaavoitukselle luonteenomaista on, että sillä on vaikutusta maisemaan ja ympäristöön. Asemakaavoitukseen liittyy näiden erilaisten vaikutusten vertailua.

Vaikutus asemakaavaehdotukseen

Kaavoittajan näkemyksen mukaan kaavoituksesta ei tule luopua esitettyjen perusteiden takia. Asemakaavan luontoselvitys on laadittu asianmukaisella tavalla ja luontoselvityksen havaintoja on riittävästi huomioitu kaavoituksessa. Rakentamisella on aina vaikutusta ympäristöön. Rakentaminen nyt kaavoitettavalle alueelle huonontaa alueen luonto- ja maisema-arvoja, mutta tämä on osa asemakaavan vaikutusta, jota asemakaavan selostuksessa on kuvailtu ja joka päätöksenteossa tulee ottaa huomioon. Asemakaavoitukselle luonteenomaista on, että sillä on vaikutuksia maisemaan ja ympäristöön. Asemakaavoitukseen liittyy näiden erilaisten vaikutusten vertailua.

Asemakaavaan nähtävilläolon jälkeen aiemmin tehdyt muutokset on esitetty kaavaselostuksen liitteen 9b loppuosassa. Korttelialueen rajauksen muutoksella ja Ruonan Yhdystien puurivillä on pyritty pehmentämään kaavoituksen vaikutusta maisemaan. Tämän muistutuksen ja lisäselvitysten perusteella asemakaavaehdotuksen yleismääräyksiin on lisätty merkintä:

”Arkeologinen koetutkimus: Korttelissa 26 tulee ennen maanpinnan muokkaamista tai rakennustöihin ryhtymistä tehdä arkeologinen koetutkimus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Tutkimuksen tarve johtuu alueella kasvavista, mahdollisesti rautakautiseen asutukseen viittaavista kasvilajeista. Koetutkimuksen perusteella määritellään mahdollinen tarve rakennustyön aikaisille jatko tutkimuksille.”